

Handläggare Carina Heurlin Fernold
Nationell bibliotekssamverkan
Publik verksamhet

Datum 2017-09-26
Dnr Uppdaterad

Forum för nationell bibliotekssamverkan och utveckling

Del 2 – grupper

(uppdaterad bilaga 170926 till beslut Dnr 6.7–2015-923)

Innehåll

1.	Grupper	3
1.1.	Biblioteksstatistik	3
1.2.	Bibsamkonsortiet.....	3
1.3.	Digitalisering och digitalt tillgängliggörande	4
1.4.	Forskarrådet.....	4
1.5.	Kvalitetsdialog	5
1.6.	Libris utvecklingsråd.....	6
1.7.	Metadata	6
1.8.	Nationell biblioteksstrategi	7
1.9.	Pliktrelaterad och strategisk insamling	8
1.10.	SwePub.....	8
1.11.	Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer	9

1. Grupper

Nedan listas de grupper som hösten 2015 utgör *Forum för nationell bibliotekssamverkan och utveckling* se del 1, bilaga 1 till Beslut Dnr 6.7-2015-923).

Gruppernas form, sammansättning och direktiv kan komma att justeras och revideras om förutsättningarna ändras t.ex. om nya regeringsuppdrag tillkommer. Följaktligen kommer detta dokument att uppdateras vid behov.

Grupperna är listade i bokstavsordning utan inbördes rangordning.

1.1. Biblioteksstatistik

Direktiv: Gruppens uppgift är att utveckla och föreslå olika metoder, produkter och informationsinsatser för att implementera en ökad användning av den officiella biblioteksstatistiken som verktyg i det fortsatta kvalitetsarbetet. Arbetet ska leda till en ökad förståelse för biblioteksstatistikens användningsområden hos huvudmän och biblioteksanställda. Gruppen ska ta fram förslag som kan förbättra kvaliteten på lämnade data för ökad jämförbarhet och vidare användning. Det övergripande syftet med aktiviteterna ska vara att statistiken bidrar till att Sverige stärks som biblioteksnation.

Sammansättning:

- Forum för Specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- Kulturrådet (1 ledamot)
- MTM (1 ledamot)
- Myndigheten för Kulturanalys (1 ledamot)
- Utbildnings- och forskningsinstitutioner inom Bibliotek- och informationsvetenskap (1 ledamot)
- SKL (3 ledamöter, varav en ordförande)
- SUHF (3 ledamöter)
- KB (1-2 adjungerade ledamöter)

1.2. Bibsamkonsortiet

Styrgruppen arbetar med utveckling av strategier för upphandling av licensavtal för tillgång till e-tidskrifter, databaser och e-böcker. Arbetet utförs i syfte att främja en effektiv informationsförsörjning genom att teckna fördelaktiga licensavtal avseende priser, innehåll och villkor som tar hänsyn till behoven för alla deltagande organisationer i det s.k. [Bibsamkonsortiet](#).

Styrgruppsrepresentanterna har mandat från de deltagande organisationerna att företräda deras intressen och fatta strategiska beslut rörande upphandlingen av e-

resurser. I detta innefattas övergripande principer för avtalens innehåll och avtalsformer. På det operationella planet deltar styrgruppsrepresentanterna i omförhandlingsgrupper, alternativt utser representanter från deltagande organisationer att ingå i ovannämnda grupper.

I kraft av verksamhetens omfattning (325 miljoner SEK år 2016) och betydelse för deltagande organisationer har ett [samarbetsavtal](#) utformats mellan Kungliga Biblioteket och deltagande organisationer.

1.3. Digitalisering och digitalt tillgängliggörande

Digitalisering är ett viktigt redskap för att förbättra tillgängligheten till bibliotekens samlingar. Det digitala formatet erbjuder också möjligheter till bearbetning, analys och berikning av text- och bildbaserat material på sätt som inte är genomförbara så länge dessa hanteras som fysiska informationsbärare. Bibliotekens samlingar utgör i detta perspektiv en värdefull (och i många fall underutnyttjad) källa till data för forskning, utbildning eller fortsatt förädling.

Direktiv: Gruppen har till uppgift att stödja och ge input till KB:s uppdrag att främja samverkan inom digitaliseringsområdet. Fokus kommer att ligga på att öka forskningspotentialen hos resultaten från de digitaliseringsåtgärder som genomförs inom bibliotekssektorn. Här ingår att utveckla, etablera och utvärdera riktlinjer för kvalitetssäkring samt redskap för benchmarking avseende tillämpningar inom digital humaniora och andra former av datorbaserad bearbetning. Gruppen kommer vid behov kunna tillsätta arbetsgrupper för specifika ändamål.

Gruppens sammansättning

- Forskare från lärosäten med relevant inriktning (*3 ledamöter varav 1 ordförande*):
 - Språkbanken, Göteborgs universitet (*1 ledamot*)
 - Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet
 - Institutionen för informationsteknologi, avd. för visuell information och interaktion, Uppsala universitet
- Forum för Specialbibliotekschefer (*1 ledamot*)
- MTM (*1 ledamot*)
- SUHF (*1 ledamot*)
- KB (*1-2 adjungerade ledamöter, varav 1 sekreterare*)

1.4. Forskarrådet

KB har av regeringen uppdraget att samla in och ge tillgång till fysiska och digitala medier för forskning och samhällsutveckling. Forskare är en primär målgrupp för KB:s verksamhet och KB eftersträvar en öppen dialog som säkrar att

riktiga prioriteringar görs. För att stärka KB i rollen som forskningsbibliotek inom det humanvetenskapliga fältet (humaniora och samhällsvetenskap) och för att utveckla kontakterna med forskarsamhället inom ovan nämnda vetenskapliga fält, har en rådgivande grupp för forskningsrelaterade frågor inrättats¹.

Direktiv: Forskarrådets² uppgift är att fånga upp aktuella och framtida forskningsrelaterade frågor och problemställningar med beröringspunkter för KB. Frågor som lyfts kan sedan ligga till grund för vidare beslut och prioriteringar i KB:s verksamhet.

Gruppen har i uppdrag att ge råd och följa upp ansökningar kring forskningsrelaterade projekt som KB medverkar i. Gruppen ska även vara referensgrupp i nationella utvecklingsprojekt som har forskare som primär målgrupp och ge råd om hur KB ska öka kunskapen om samlingarna exempelvis genom publicering och olika evenemang.

Sammansättning: Ledamöter inkl. ordförande (12 -15 personer) utses av KB och ska representera en bred akademisk bas med geografisk och huvudmannamässig spridning.

1.5. Kvalitetsdialog

KB, den regionala biblioteksverksamheten och den kommunala nivån samverkar kring uppdraget i bibliotekslagens 18:e paragraf att följa upp hur de biblioteksplaner som antagits av kommuner och landsting har utformats och hur de används. Beslut finns angående hur KB, den regionala biblioteksverksamheten, representanter för folkbiblioteken och Kulturrådet avser att organisera sig under 2015³.

De remissvar som berörde arbetet i Kvalitetsdialog kommer att tas upp för diskussion i Kvalitetsdialog under hösten inför planeringen av 2016 och framåt.

Direktiv: Arbetet i gruppen utgår från och har bibliotekslagen (SFS 2013:801) och propositionen (Prop. 2012/13:147) som styrande dokument.

Sammansättning: Representanter utses av regionerna/länen och kommunerna, KB (1 representant), Kulturrådet (1 representant)⁴.

¹Råd för forskningsrelaterade frågor på KB samt Förändrat uppdrag och arbetsformer för Kungliga bibliotekets Forskarråd, Dnr: 234-KB 8-2014

²För mer information se beslut Dnr: 234-KB 8-2014

³Organisering Kvalitetsdialog, Dnr: 161-KB 979-2014

⁴Till Kvalitetsdialog tillkommer en strategigrupp som träffas ett par gånger per termin och diskuterar strategiska frågor och framtidsplaner för gruppen.

1.6. Libris utvecklingsråd

Libris utvecklingsråd är rådgivande och ger i en samverkande dialog KB stöd i strategiska vägval och utvecklingsfrågor som kan lösas inom ramen för det nationella bibliotekssystemet Libris.

Libris utvecklingsråd ger rekommendationer till prioriteringar utifrån bibliotekens behov. Rekommendationerna hanteras därefter i KB:s ordinarie verksamhetsplanering där bibliotekens behov vägs mot KB:s långsiktiga strategi enligt myndighetens verksamhetsplan och regeringsuppdrag.

Direktivet kommer att kunna kompletteras och en mer detaljerad arbetsordning, som den partsgemensamma arbetsgruppen är överens om, är under utformning.

Sammansättning:

- SKL (3 ledamöter)
- SUHF (3 ledamöter)
- Forum för Specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- MTM (1 ledamot)
- KB (2 adjungerade ledamöter)

1.7. Metadata

Metadata är en viktig del för den underliggande infrastrukturen, oavsett vilken verksamhet inom bibliotekssektorn man utgår ifrån. Metadata utgör byggstenarna för bibliotekens digitala tjänster och system.

Direktiv: Gruppens uppgift på ett övergripande plan blir att stödja och ge input till det praktiska arbete och de strategiska diskussioner kring metadata som förs på KB. Det kan gälla frågor om samnyttjande (inkl. auktoritetsinformation), standarder och praxis för metadatahantering, klassifikation och ämnesord, länkade data, metadata inom digitalisering och digitalt bevarande, metadata från utgivare/distributörer, för hantering av data på olika språk och skriftarter och övriga metadatafrågor som berör verksamhet och system på bibliotek.

Sammansättning:

- Forum för Specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- MTM (1 ledamot)
- SKL (4 ledamöter)
- SUHF (4 ledamöter, varav 1 ordförande)
- KB (1-2 adjungerade ledamöter)

1.8. Nationell biblioteksstrategi

Det ska finnas en biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som ställs i bibliotekslagen. Regeringen har därför gett KB i uppdrag att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi. Strategin ska bygga på en långsiktig vilja att behålla och utveckla biblioteksverksamheten i Sverige och ge svar på bibliotekens roll i samhället, användarnas behov, nya medier, teknisk utveckling, nationell infrastruktur m.m. Uppdraget sträcker sig fram till mars 2019.

Strategiuppdraget innefattar att KB ska fortsätta verksamheten med att tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen LIBRIS. En grupp kommer att knytas till det arbetet när organisationen kring uppdraget är på plats. Detsamma gäller en grupp för skolbibliotekens utvecklingsbehov som också nämns specifikt i strategiuppdraget.

Direktiv: Gruppen har som uppgift att vara referensgrupp i arbetet med att ta fram förslag på en nationell biblioteksstrategi och nära knuten till samordnaren och utredarna för den nationella biblioteksstrategin. Ledamöterna ska bidra med kunskap och omvärldsbevakning inom sina respektive verksamheter.

Sammansättning:

- Forum för specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- Kulturrådet (1 ledamot)
- Länsstyrelsen i Stockholm (1 ledamot)
- MTM (1 ledamot)
- Sametinget (1 ledamot)
- SKL (5 ledamöter)
 - 1 handläggare SKL
 - 1 folkbibliotek
 - 1 sjukhusbibliotek
 - 1 läns-/regionbibliotek
 - 1 rektor grundskola/gymnasium
- SUHF (2 ledamöter, varav en rektor)
- Utbildnings- och forskningsinstitutioner inom Biblioteks- och informationsvetenskap (2 ledamöter)
- Vetenskapsrådet (1 ledamot)
- Från KB: Riksbibliotekarien (ordförande), samordnare och utredare för nationell biblioteksstrategi (föredragande/adjungerade), ytterligare 3 adjungerade.

1.9. Pliktrelaterad och strategisk insamling

KB och sex universitetsbibliotek (pliktbibliotek) ska enligt lag 1993:1 392 om pliktexemplar av dokument, ta emot, förvara, beskriva och tillhandahålla den svenska tryckproduktionen i dess helhet samt kombinerat material, multimedia och elektroniska dokument. Sedan e-pliktlagens införande 1 juli 2012 ska KB även samla in allmänt spritt elektroniskt material från vissa typer av utgivare.

Utöver den lagstadgade insamlingen finns behov av kompletterande insamling både rörande material som tidigare samlats in, men där KB inte längre har lagstöd för insamlingen (s.k. pliktrelaterad insamling) samt insamling av t.ex. tidstypiska företeelser, t.ex. sociala medier (s.k. strategisk insamling).

Direktiv: Gruppen ska med ett nationellt perspektiv stödja prioriteringar rörande pliktrelaterad insamling och vara rådgivande i frågor som rör strategisk insamling. Gruppen ska även driva frågor kring tillgängliggörande i syfte att främja forskningens kvalitet och för att möjliggöra analys av det insamlade materialet.

Sammansättning:

- Forskarrådet (4 ledamöter inom eller utanför Forskarrådet)
- Forum för Specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- Pliktbiblioteken (2 ledamöter per pliktbibliotek, varav 1 forskare)
 - Lunds universitetsbibliotek
 - Umeå universitetsbibliotek
 - Uppsala universitetsbibliotek
 - Stockholms universitetsbibliotek
 - Linköpings universitetsbibliotek
 - Göteborgs universitetsbibliotek
- SUHF (ordförande, ej från pliktbibliotek)
- KB (2 adjungerade ledamöter)

1.10. SwePub

Direktiv: Gruppens uppgift på en övergripande nivå är att ge KB stöd i strategiska frågor och vara rådgivande vad gäller lärosätenas behov samt stödja och ge input i arbetet med att kvalitetssäkra metadata som insamlas till SwePub för att ge underlag till bibliometriska analyser. Mer specifika arbetsuppgifter kommer att vara avhängiga av regeringens fortsatta hantering av Vetenskapsrådets förslag till Forskningskvalitetsutvärdering i Sverige – FOKUS.

Sammansättning:

- Forum för Specialbibliotekschefer (1 ledamot)
- SUHF (4 ledamöter, roterande ordförandeskap)

- Vetenskapsrådet (3 ledamöter)
- KB (2 adjungerade ledamöter)

Mandatperiod: Projektet är finansierat till och med januari 2016 vilket medför att nuvarande grupp kommer att fortsätta sitt arbete fram till dess.

1.11. Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer

I och med 2017 får Kungliga bibliotek ett nytt samordningsuppdrag gällande öppen tillgång till vetenskapliga publikationer. Gruppen har därför enats om att en justering av direktiv och sammansättning är nödvändig för fortsatt arbete.

Gruppens huvudsakliga uppgift är att stödja KB som samordnande myndighet för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer⁵. Samordningen av de vidare utredningarna inom området bör vara fokus för gruppen.

Sammansättningen inom den nya gruppen behöver förändras och förstärkas med bredare representation på strategisk nivå. Det är viktigt att gruppen representeras brett av en mångfald aktörer för att bidra till arbetet med att tillsätta arbetsgrupper som ska utföra de föreslagna studierna.

Gruppens direktiv

Gruppens huvudsakliga arbete består i att stödja KB som samordnande myndighet för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer, med fokus på att bidra i arbetet med utredningar inom området.

Gruppens sammansättning

- SUHF:
 - 2 ledamöter (rektor/prorektor/vicerektor/dekan/fakultetschef eller motsvarande) varav en ordförande
 - 2 ledamöter (bibliotekschefer)
- Forum för specialbibliotekschefer:
 - 1 ledamot
- Finansiärer:
 - Vetenskapsrådet
 - 1 ledamot
 - Riksbankens jubileumsfond

⁵ Se minnesanteckningar från möte 20161118, Gruppen för Open Access och publiceringsfrågor: <http://www.kb.se/bibliotek/Forum-for-nationell-bibliotekssamverkan-och-utveckling/Open-Access-och-publiceringsfragor/>

- 1 ledamot
- Sveriges unga akademi:
 - 2 ledamöter, varav en forskare inom humaniora/samhällsvetenskap och en forskare inom naturvetenskap/medicin/teknik)
- Kungliga biblioteket:
 - 2 adjungerade, varav en sekreterare